

Sygn. akt II Ka 345/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Zawiaślak
Protokolant:	st. sekr. sąd. Beata Defut-Kołodziejak

przy udziale Prokuratora Andrzeja Michalczuka

po rozpoznaniu w dniu 12 sierpnia 2015 r.

sprawy **D. P.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 224 §2 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 2 kwietnia 2015 r. sygn. akt VII K 389/14

I. zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że:

1. uchyla orzeczoną wobec oskarżonego D. P. karę łączną pozbawienia wolności wraz z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (pkt 2 i 3 orzeczenia);
2. uchyla orzeczenie w zakresie czynu z pkt II aktu oskarżenia i w tej części wyrok przekazuje Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania;
3. uniewinnia oskarżonego D. P. od czynu z pkt III aktu oskarżenia;
4. orzeczoną wobec oskarżonego D. P. karę pozbawienia wolności za czyn z pkt I aktu oskarżenia obniża do 4 (czterech) miesięcy i na podstawie art. 69§1 i 2 kk i art. 70§1 pkt 1 kk wykonanie tej kary warunkowo zawiesza na okres próby 3 (trzech) lat;
5. na postawie art. 71§1 kk orzeka wobec oskarżonego grzywnę w wysokości 50 (pięćdziesiąt) stawek dziennych przyjmując, że jedna stawka dzienna grzywny wynosi 20 (dwadzieścia) zł;

II. w pozostałej części wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od oskarżonego D. P. na rzecz Skarbu Państwa 220 zł tytułem opłaty za obie instancje i 20 zł tytułem wydatków za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt II Ka 345/15

UZASADNIENIE

D. P. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 17 kwietnia 2014 r. w miejscowości Z., gm. M. stosował wobec funkcjonariuszy z Komisariatu Policji w M. – asp. P. D. oraz sierż. sztab. B. W. groźbę bezprawną w celu zmuszenia ich do zaniechania prawnej czynności służbowej polegającej na jego zatrzymaniu do wyjaśnienia, w ten sposób, iż kilkakrotnie podjeżdżał z dużą szybkością do oznakowanego radiowozu m-ki (...) nr rej. (...), którym się poruszali ciągnikiem rolniczym m-ki (...) nr rej. (...),

-tj. o czyn z art. 224 § 2 k.k.

II. w dniu 29 kwietnia 2014 r. w miejscowości Ś., gm. M. naraził A. O. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w ten sposób, iż rzucił szklaną butelką w kierowany przez niego samochód m – ki (...)nr rej. (...), doprowadzając go w ten sposób do utraty panowania nad prowadzonym pojazdem, zjechania z drogi i uderzenia w ogrodzenie znajdującej się w pobliżu posesji, w wyniku czego pojazd został uszkodzony na kwotę 10.000 zł na szkodę będącego jego właścicielem J. O.,

-tj. o czyn z art. 160 § 1 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

III. w dniu 29 kwietnia 2014 r. w miejscowości Ś., gm. M. groził A. O. pozbawieniem go życia i groźba ta wzbudziła w nim uzasadnioną obawę, iż będzie spełniona,

-tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2015 r., sygn. akt VII K 389/14, Sąd Rejonowy w Siedlcach:

1. oskarżonego D. P. uznał za winnego dokonania zarzucanych mu czynów z pkt I.- III. a.o. i za to:

za czyn I. a.o. na podstawie art. 224 § 2 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, za czyn II a.o. na podstawie art. 160 § 1 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go zaś na podstawie art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności, za czyn III. a.o. na podstawie art. 190 § 1 k.k. wymierzył mu karę 80 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na kwotę 10 złotych,

2. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeczone jednostkowe kary pozbawienia wolności za czyny z pkt I. i II. a.o. połączył i wymierzył jako karę łączną 1 rok i 4 miesiące pozbawienia wolności,

3. na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 3 lata,

4. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 260 złotych tytułem opłaty oraz 90 złotych tytułem kosztów postępowania.

Apelację od przedstawionego wyżej wyroku wywiódł obrońca D. P., zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1/ obrazę przepisów postępowania – art. 7 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., która mogła mieć wpływ na treść wyroku oraz

2/ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, przez przyjęcie, że czyn opisany w pkt. I. jest przestępstwem, a nie wykroczeniem, oraz przez pominięcie – odnośnie czynu II. – oczywistego faktu /potwierzonego nawet zeznaniem pokrzywdzonego A. O./, że spotkanie na drodze, zainicjowane przez tegoż A. O., polegało przede

wszystkim na tym, że ten pokrzywdzony uderzył 4- 5 razy metalową rurką – w nogi i prawą rękę oskarżonego. Odnośnie zaś czynu III. A. O. sam stwierdził co następuje: „Generalnie to nie boję się go, nie mam czego się bać”.

W następstwie tak sformułowanych zarzutów odwołujący się wniósł o:

1/ uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt I. i na mocy art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzenie postępowania z uwagi na fakt, że czyn ten osądzony został jako wykroczenie w sprawie VII W 608/14,

2/ uchylenie zaskarżonego orzeczenie odnośnie czynów opisanych w pkt II. i III. i uniewinnienie tegoż D. P. od dokonania tych przestępstw.

Ewentualnie odwołujący się wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

W toku rozprawy odwoławczej obrońca oskarżonego poparł apelację i wnioski w niej zawarte. Prokurator w odniesieniu do czynu I. i III. przypisanego oskarżonemu wniósł o utrzymanie wyroku w mocy, w pozostałym zakresie wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się o tyle zasadna, że doprowadziła do rozstrzygnięć zawartych w wyroku Sądu Okręgowego, przy czym jedynie częściowo stanowiły one rezultat uznania słuszności argumentacji podniesionej przez skarżącego.

Należy z całą mocą podkreślić, że uchylenie zaskarżonego orzeczenia w części odnoszącej się do czynu objętego zarzutem z punktu II. aktu oskarżenia w żadnej mierze nie przesądza o treści rozstrzygnięcia w tym zakresie i nie może zostać odebrane inaczej niż jedynie jako zalecenie ponownego rozpoznania tej części sprawy bez opisanych niżej uchybień. W chwili obecnej stwierdzić jedynie należy, że wydanie wyroku w odniesieniu do wskazanego czynu było przedwczesne.

Wbrew zapatrywaniom skarżącego, brak jest podstaw, by kwestionować słuszność przyjęcia przez Sąd Rejonowy, że D. P. celnie rzucił szklaną butelką w samochód prowadzony przez A. O.. Inaczej niż chce tego obrońca, powyższemu nie przeczy okoliczność, iż podstawę ustaleń w tej materii stanowią zeznania samego tylko pokrzywdzonego. Nie wolno bowiem a priori oceniać jako niewiarygodnych zeznań pokrzywdzonego, choćby był zainteresowany wynikiem postępowania. Istotą oceny dowodów jest bowiem ich treść, a nie pochodzenie (podobnie: wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 11 lipca 2013 r., II AKa 81/13, LEX nr 1363328). Treść relacji A. O. (k. 22- 22v, 79v- 80) nie wskazuje na występowanie jakichkolwiek poważniejszych sprzeczności w odniesieniu do przebiegu zdarzenia oraz odpowiada innym wiarygodnym dowodom stanowiącym podstawę weryfikacji ustaleń faktycznych w tym zakresie (vide zeznania J. O.- k. 25v, 79v, protokół oględzin samochodu- k. 20- 20v, 27- 29v). Zatem ocena zeznań A. O. przez Sąd Rejonowy nie nosi cech dowolności. Nie zmienia tego konstatacja obrońcy o konsekwencji wyjaśnień oskarżonego nieprzyznającego się do winy.

Zdaniem Sądu Odwoławczego, Sąd I instancji, procedując w przedmiotowym zakresie, uchybił natomiast obowiązкови wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy (art. 366 § 1 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r.- art. 36 pkt 2 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw- Dz. U. z 2013 r., poz. 1247 z późn. zm.). Zaznaczyć zarazem trzeba, że do wspomnianych okoliczności należą przede wszystkim uwarunkowania decydujące o trafności kwalifikacji prawnej konkretnego czynu (podobnie: R. Ponikowski, Komentarz do art. 366 Kodeksu postępowania karnego, [w:] J. Skorupka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Legalis/el. 2014, teza 11). Sąd Rejonowy, kierując się treścią d. art. 366 § 1 k.p.k., winien mieć zatem na uwadze konieczność poczynienia rzetelnych ustaleń w przedmiocie realizacji przez D. P. znamion konkretnych czynów zabronionych.

Skoro zachowanie objęte zarzutem z punktu II. aktu oskarżenia zostało zakwalifikowane przez oskarżyciela publicznego m.in. z art. 160 § 1 k.k. rolą Sądu

I instancji było zbadanie, czy D. P. rzeczywiście wyczerpał znamiona tegoż czynu zabronionego. W związku z tym w pierwszym rzędzie koniecznym było rozważenie, czy rzucenie szklaną butelką w samochód prowadzony przez A. O. naraziło go na bezpośrednie niebezpieczeństwo śmierci albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Przez wspomniane niebezpieczeństwo rozumieć należy pewien szczególny układ rzeczy i zjawisk, z którego rozwojem zachodzi wysokie prawdopodobieństwo nastąpienia uszczerbku w dobrze prawnym. Niebezpieczeństwo może być natomiast uznane za bezpośrednie tylko wtedy, gdy występuje sytuacja niewymagająca dla swojego dalszego rozwoju włączenia się w dany układ zdarzeń elementu dodatkowego, zwłaszcza podjęcia ze strony sprawcy jakiegokolwiek działania dynamizującego ten układ w wyższym stopniu (vide A. Zoll, Komentarz

do art. 160 Kodeksu karnego, [w:] A. Zoll, Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Komentarz do art. 117- 277 k.k., LEX/el. 2006, tezy 14., 20.). Innymi słowy, zachowanie zarzucone D. P. w punkcie II. aktu oskarżenia może zostać uznane za powodujące skutek w postaci narażenia A. O.

na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu tylko w razie możliwości przyjęcia, iż trafienie butelką w samochód ostatniego

z wymienionych w sposób realny (znaczący) i natychmiastowy zdecydowało o utracie przezeń panowania nad pojazdem, zaś utrata ta była równoznaczna z zagrożeniem wskazanych wyżej dóbr prawnych. Zajęcie należycie uargumentowanego stanowiska w odniesieniu do pierwszego ze wskazanych zagadnień wymaga uwzględnienia prędkości z jaką poruszały się ciągnik rolniczy prowadzony przez oskarżonego i auto kierowane przez pokrzywdzonego, odstęp pomiędzy tymi pojazdami, a także ukształtowania tego odcinka drogi, na którym doszło do trafienia i zjechania samochodu osobowego z drogi. Niezbędnym jest zarazem ustalenie i uwzględnienie stopnia wypełnienia ciśnionej butelki, dokładniejszego miejsca trafienia w przednią szybę samochodu marki (...) oraz natychmiastowych konsekwencji tegoż trafienia

dla możliwości obserwacyjnych kierowcy. W razie przyjęcia, że to właśnie trafienie butelką zdecydowało o utracie panowania nad samochodem przez A. O., koniecznym będzie zbadanie, czy w zaistniałym układzie sytuacyjnym zjechanie

z drogi i uderzenie w ogrodzenie znajdującej się w pobliżu posesji mogło doprowadzić do śmierci kierującego albo ciężkiego uszczerbku na jego zdrowiu. W materii tej Sąd Rejonowy winien rozważyć zasięgnięcie opinii biegłego lekarza.

Poparte należyłą argumentacją, ewentualne, przyjęcie, że zachowanie D. P. objęte zarzutem z punktu II. aktu oskarżenia zrealizowało znamiona strony przedmiotowej występku z art. 160 § 1 k.k. stanowi warunek prowadzenia rozważań w przedmiocie wyczerpania znamion strony podmiotowej tegoż czynu zabronionego. W kontekście hipotetycznego spełnienia tegoż warunku winny być też odczytywanymi dalsze wywody Sądu Okręgowego.

Lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy w istocie zaniechał jakichkolwiek rozważań w przedmiocie ewentualnej realizacji przez oskarżonego znamion strony podmiotowej czynu zabronionego stypizowanego w art. 160 § 1 k.k., poprzestając na arbitralnym i pozytywnym stwierdzeniu w tym zakresie (k. 100v). Zaznaczając, że wskazany występki może zostać popełniony tak z zamiarem bezpośrednim, jak i zamiarem ewentualnym podkreślić trzeba, że wgląd na okoliczności, iż rekonstrukcja zamiaru, podobnie jak każdy inny proces odtwórczy, może być prowadzona jedynie ex post, zaś podmiotem jej dokonującym jest orzekający w sprawie sędzia, powoduje, że rekonstruowanego przedmiotu nie może stanowić rzeczywiście występujący stan świadomości sprawcy z chwili czynu, lecz raczej podlegający procesowi intersubiektywizacji stan odpowiadającego mu wzorca osobowego (vide J. W. Giezek, Świadomość sprawcy czynu zabronionego, LEX/el. 2013). W związku z tym rzetelne ustalenie stanu świadomości, z którym działał sprawca winno opierać się nie tylko na wnioskowaniu z okoliczności natury przedmiotowej (zewnętrznej), uwzględniającym wszystkie okoliczności cechujące dany stan faktyczny, lecz również

na wykorzystaniu wzorca obiektywnego obserwatora o cechach i właściwościach osobistych takich, jakie posiadał sprawca w chwili czynu (vide wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2011 r., II KK 177/11, LEX nr 1129045). Odnosząc powyższe do zachowania objętego zarzutem z punktu II. aktu oskarżenia, należy stwierdzić, że ustalenie stanu świadomości D. P. wymaga nie tylko uwzględnienia przyczyn, dla których A. O. udał się za prowadzonym przez oskarżonego ciągnikiem rolniczym, a w konsekwencji celu rzutu butelką i przytoczonych wyżej uwarunkowań, w których do niego doszło, lecz również danych dotyczących osoby podsądnego. Szczęólnego znaczenia w tej materii nabierają informacje zawarte w zeznaniach świadków relacjonujących dotychczasowe zachowania D. P., w tym zwłaszcza stopień realnie stwarzanego przezeń zagrożenia (vide zeznania A. O.- k. 22v, 80, J. O.- k. 25v, 79v, J. Z.- k. 5, 85v- 86). Całokształt powyższego, na chwilę obecną, czyni wątpliwym przyjęcie, że D. P. chciał narazić bądź też godził się na narażenie A. O. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, zaś celu jego działania pozwala doszukiwać się jedynie w chęci przerwania podążania za nim przez wymienionego, co nie pozwala wykluczyć, iż jego działanie miało charakter nieumyślny. Zaznaczyć w tym miejscu trzeba, że dla realizacji znamion przestępstwa z art. 160 § 3 k.k., poza samym zaistnieniem skutku, konieczne jest wykazanie, iż skutek ten można sprawcy obiektywnie przypisać, zaś dla stwierdzenia nieumyślności po stronie sprawcy konieczne jest ustalenie, że wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia skutku na drodze, na której skutek ten się zrealizował, było w chwili czynu co najmniej obiektywnie przewidywalne (vide wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2011 r., II KK 177/11, LEX nr 1129045).

Zamykając rozważania w przedmiocie realizacji przez oskarżonego znamion występku narażenia człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo śmierci albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu wskazać trzeba, że zajęcie negatywnego stanowiska w tym zakresie prowadzi do konieczności przeanalizowania możliwości uznania zachowania D. P. za wyczerpujące dyspozycję art. 76 k.w.

Brak rzetelnych ustaleń w przedmiocie stanu świadomości, w którym oskarżony rzucił butelką w samochód prowadzony przez pokrzywdzonego nie pozwolił również na podzielenie stanowiska Sądu Rejonowego w tej części, w której odniósł się on do wyczerpania przezeń dyspozycji art. 288 § 1 k.k. Akcentując, że występki ze wskazanego przepisu może zostać popełniony tak z zamiarem bezpośrednim, jak i z zamiarem ewentualnym zaznaczyć trzeba, że niewątpliwą jest jedynie pierwsza

z postaci zamiaru- w odniesieniu do uszkodzenia przedniej szyby samochodu marki (...) Rzucając butelką w kierunku wymienionego pojazdu oskarżony musiał bowiem zdawać sobie sprawę z tego, że doprowadzi tą drogą do jego uszkodzenia. Fakt ten,

w razie przyjęcia, że D. P. w sposób nieumyślny doprowadził do zjechania auta A. O. z drogi i uderzenia przezeń w ogrodzenie znajdującej się w pobliżu posesji, może nakazać ustalenie wartości szkody związanej

z uszkodzeniem samej tylko przedniej szyby samochodu i do tego tylko uszkodzenia odnieść kwalifikację z art. 288 § 1 k.k. albo z art. 124 § 1 k.w.

Suma powyższych uchybień jest tego rodzaju, iż z całą pewnością można stwierdzić, że mogły mieć one wpływ na treść orzeczenia w odniesieniu do czynu objętego zarzutem z punktu II. aktu oskarżenia. Czynności niezbędne do wykonania dotyczą istoty sprawy, a Sądowi Odwoławczemu postępowania w tym zakresie prowadzić nie wolno (art. 452 § 1 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r.- art. 36 pkt 2 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw- Dz. U. z 2013 r., poz. 1247 z późn. zm.), nadto wymagają one przeprowadzenia przewodu sądowego w istotnej części. W związku z tym orzeczenie zaskarżone należało uchylić i sprawę przekazać Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Uchylenie zaskarżonego orzeczenia w zakresie czynu z punktu II. aktu oskarżenia i przekazanie sprawy w tej części Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania, obok uniewinnienia D. P. od czynu

z punktu III. aktu oskarżenia, doprowadziło do uchylenia orzeczonej wobec oskarżonego kary łącznej pozbawienia wolności wraz z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji, biorąc pod uwagę rozważania Sądu Odwoławczego, poczyni ustalenia faktyczne pozwalające na zajęcie należyte uargumentowanego stanowiska w przedmiocie możliwości przypisania D. P. występkowi narażenia człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, zaś w razie zaistnienia takiej potrzeby rozważy możliwość uznania czynu z punktu II. aktu oskarżenia za wyczerpujący m.in. znamiona wykroczenia z art. 76 k.w. Kierując się wnioskami płynącymi ze wspomnianych i koniecznych do poczynienia ustaleń faktycznych Sąd I instancji, w razie powstania takiej konieczności, zmodyfikuje swe stanowisko w zakresie odpowiedzialności oskarżonego za uszkodzenie samochodu marki (...). Ferując wyrok i w razie zaistnienia takiej potrzeby, Sąd Rejonowy będzie miał na uwadze, że skoro art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. wymaga dokładnego określenia czynu przypisanego oskarżonemu a umyślność i nieumyślność są elementami strony podmiotowej czynu zabronionego, to konieczne jest ich wymienienie w opisie czynu przypisanego zaś w wypadku umyślności, koniecznym jest określenie postaci zamiaru (vide wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 4 września 2013 r., II AKa 246/13, LEX nr 1381616).

Na zakończenie i w uzupełnieniu dotychczasowego wyводу zaznaczyć należy, że Sąd Odwoławczy uznał za rażąco surową karę pozbawienia wolności orzeczoną wobec oskarżonego D. P. za czyn z punktu I. aktu oskarżenia. Wbrew zapatrywaniom Sądu Rejonowego, karą odpowiadającą stopniowi społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu, jak i okolicznościom stricte osobistym sprawcy, jest kara 4 miesięcy pozbawienia wolności. Jednocześnie, wobec sformułowania względem wymienionego pozytywnej prognozy kryminologicznej oraz konieczności rzetelnej jej weryfikacji, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k., wykonanie tej kary warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat. Podkreślić również trzeba, że Sąd Odwoławczy uniewinnił D. P. od czynu objętego zarzutem z punktu III. aktu oskarżenia, albowiem ten- jak słusznie podkreślił obrońca- nie zrealizował dyspozycji art. 190 § 1 k.k. Działanie oskarżonego nie spowodowało pojawienia się po stronie A. O. uzasadnionej obawy spełnienia groźby pozbawienia go życia, gdyż pokrzywdzony oświadczył, że nie boi się wymienionego, gdyż nie ma czego się bać (k. 80).

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy orzekł, jak w wyroku.